

v tleh novič najde vse tisto, brez česar ne more biti. ako se hoče vesela kvišku vzdigovati.

Po troletnem presledku bi zemlja utegnila vsak petnajsti dan potrebovati napôja, in to povprek vsako sekundo tega dne po 1 liter vode na hektar prostora.

A pomniti je, da pri tacem presledovanji poljskih plemen sloni vse gospodarstvo na samih travnikih; kajti če pogledamo, koliko ima zemljišče travnikov proti njivam, takoj vidimo, kako ga kmet obdeluje, ker vemo, koliko mu gnoja utegne dajati.

Zato ne more nihče dovolj v živo zabičevati, da je živino rediti, ako se hoče v ljubljanskem močvirji začeti po novem kmetovati.

Ljubljansko močvirje ima po resnici vsega obilo, česar je treba velikim travnikom, katerim naj bi se pomaglo samo s tem, da se vedno po redu in dobro gnojé, ter potlej bodo njivam zeló izboljševali pridelek vsake poljščine. (Dal. prih.)

Deželna kranjska vino- in sadjerejska šola na Slapu pri Vipavi

prične s 15. novembrom t. l. nov tečaj.

Poduk v trtoreji, kletarstvu, sadjereji, splošnem kmetijstvu (tloznanstvo, gnojznanstvo, orodjeznanstvo, rastlinoreja, živinoreja), zelenjadoreji, čebeloreji, sviloreji, kmetijskem knjigovodstvu, kemiji, fiziki, geometriji in praktičnem merstvu, praktičnem risanju, spisju in nemškem jeziku, traja s počitnicami vred dve celi leti. — Učni jezik je slovenski ter podučujeta dva redna in dva izvanredna učitelja. Za praktični poduk nameščena sta vincar in vrtnar.

Za redne notranje učence te šole sprejemajo se le popolno zdravi, krepki fantje, kateri so vsaj 16. leto in ljudsko šolo z dobrim vspehom dovršili.

Za spretne kranjske mladenče razpisalo se bode v svojem času nekoliko deželnih štipendij po 120 gold., za katere dobodo stanovanje, hrano in poduk v zavodu.

Neštudenti, toraj plačujoči notranji učenci, plačujejo, ako se z navadno hrano študentov zadovolijo, po 120 gold. na leto za hrano in stanovanje, in sicer v mesečnih obrokih po 10 gold. naprej; hočejo pa oni boljše hrano imeti, to je, vsak dan juho in meso s prikuho, potem plačajo po 156 gold. na leto.

Šolnine plačujejo redni, notranji, plačujoči učenci po 20 gold. na leto, in sicer v polletnih zneskih po 10 gold. naprej.

Pravilno kolekovane prošnje za sprejem naj se pošiljajo podpisnemu vodstvu, ter naj se jim pridene krstni list, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo zadržanja in pravilno kolekovana ter legalizovana zaveza prosilčevih starišev ali varuha, da ga bodo za čas bivanja na zavodu z vsem potrebnim preskrbovali.

Vodstvo deželne vino- in sadjerejske šole
na Slapu pri Vipavi.

Gospodarske skušnje.

Ali so ogeršične ali lanene preše za živinsko krmo boljše.

Na to vprašanje daje „Wiener landw. Zeitg.“ sledeči odgovor: Ker imajo lanene preše (Leinkuchen) na pol manj oljnatega v sebi memo ogeršičnih preš (Rapskuchen), zato je iz tega razvidno, da so lanene preše za krmo manj vredne in da so sploh le malo prida. Al žalibog, da so ogeršične preše večkrat z lanenimi pomešane, zato pa je treba, da se kupijo od poštenega trgovca. Vrh tega pa imajo lanene preše še

to napako, da mleko krav, katerim se pokladajo, dobi oster, nekako bodeč okus. Tudi se večkrat primeri, da breje krave po krmi z lanenimi prešami zvržejo.

Kako se mlade krave privadijo, da se dado rade molzti.

Gotovo sredstvo je, po gori navedenem časniku to, da se mladim kravam, katere so po teletenji večidel na vimenu zeló občutljive, vime z mokro kuhinjsko soljo namaže. Krava neki ne brca potem nič več.

Gospodarske novice.

Letošnja letina v Avstriji.

Po sporočilu c. kr. kmetijskega ministerstva je v začetku avgusta meseca letina v različnih deželah tako-le kazala: Pridelek rži v večem delu našega cesarstva „sreden“, in sicer v gornji in dolnji Avstriji, na Českem in Moravskem, Predarelskem in v Dalmaciji „dober“, na Salcburškem, Štajarskem, Koroškem, Tirolskem, Primorskem in v Bukovini „dobro-sreden“, v Šleziji in Galiciji „sreden“, na Kranjskem „slab“; — pridelek pšenice večidel „dober“, razun Kranjskega in Šlezije, kjer je le „sreden“ pridelek; prav obilo so ga pridelali v dolnji Avstriji, na Českem in na Moravskem; — oves je po deževji zadnjih mesecev zeló trpel, vendar bode pridelek še povsod „precej dober“; — o turšici je večidel pričakovati „dobre“ letine, v nekaterih krajih „prav dobre“, zlasti na Tirolskem in v južnih krajih Bukovine, le v Galiciji bodo koruze malo pridelali; — letina prosa in sočivja „precej dobro“ kaže; — ajda obeta v planinskih deželah „prav dobro“ letino, če bode vreme toplo, v Galiciji pa tudi ajde ne bode; — zgodnji lan se je „dobro“ obnesel, pozni pa ne kaže tako; — zgodnjega krompirja so povsod večidel veliko pridelali, tudi pridelek poznejšega utegne „dober“ biti, če ne bode deževje škodilo; — repa večidel „dobro“ letino obeta; — seno in otava ste povsod zavoljo slabega vremena julija meseca zeló trpeli, pridelek sploh bo komaj „sreden“; — vina ni veliko in dobrega pričakovati; — sadja sploh prav malo; — oljka, ki je v Dalmaciji „prav dober“ pridelek obetala, je zarad suše in črva nekoliko slabega.

Obraavnave deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

13. seja 12. dne julija.

Poslanec dr. Poklukar objavi, da se odpové namestništvu deželnega odbornika. — Deželni glavar prečita deželno-zborne sklepe tajne seje gledé organizacije deželnih uradov in zboljšanja plač uradnikom. Ti sklepi, se vé, imajo strankarsk nemškutarsk pečat.

Poslanec Potočnik poroča v imenu upravnega odseka o deželnoodbornem letnem poročilu gledé deželno-kulturnih in zdravstvenih stvari in pri tej priliki obširno in temeljito razlaga izid shoda strokovnjakov, h kateremu so se tudi veljaki poklicali iz tujih dežel; poročilo se brez opazke vzame na znanje.

Dr. Deu poroča v imenu upravnega odseka o vladni predlogi z načrtom postave zastran nekaterih naredb za povzdigo ribštva po suhozemeljskih vodah, h kateri baron Apfaltrern nasvetuje razne dodatke, ne da bi jih poprej, kakor bi bilo to pri tako važni postavi umestno, zglasil odseku v pretres. V vseh zborovanjih je navada, da poročevalec ne sme samovlastno odstopiti od odsekovih predlogov, a naš sedanji deželni zbor, kakor

po vsem izjema, ima izjemo tudi to, da se je dr. Deu odsekovi zastavi popolno izneveril ter kar na hip do sledno postal Apfaltrernov poročevalec. — Postava se je v 2. branji sprejela.

Poslanec vitez Gariboldi poroča za gospodarski odsek o priredbah zaradi vojaških stanovanj v Ljubljani in nasvetuje, naj se z mestno občino ljubljansko pogaja zavolj zgradbe vojašnice za deželne brambovce, ter mestu ljubljanskemu ali pa kakemu družemu podvzetniku za zgradbeni kapital do največ 40.000 gld. garantira po 5% obresti na 25 let; ako bi se pa taka pogodba ne dognala, je v prihodnji sesiji poročati, kako bi dežela sama zidala tako vojašnico. — Vitez Vesteneck nasvetuje, naj se po 5 $\frac{3}{4}$ %, poslanec Lashan celó, naj se po 6% obresti garantira za kapital, kar dr. Schrey toplo priporoča. — Posl. Klun zagovarja odsekov predlog ter povdarja, da je tu v prvi vrsti gledati na korist dežele, potem še le na ljubljansko mesto. — Poslanec Detelja dvomi, da bi dežela zidati morala vojašnico, katera bode Ljubljani v korist, če mesto ne zida, najdel se bode drug podvzetnik. — Seja nekoliko prestane po nasvetu vit. Gariboldija, ki potem objavi, da je odsek sklenil, po 5 $\frac{3}{4}$ % nasvetovati. — Na to poslanec Klun graja odsekovo postopanje, odsek je najprej jednoglasno sklenil 5%, a zdaj brez kakega najmanjšega nazora, predlaga 5 $\frac{3}{4}$ %. Svet se bode smejal postopanju v tem zboru. — Poslanec dr. Poklukar nasvetuje prvotnih 5%. Pri glasovanju obvelja Poklukarjev nasvet, oziroma po tem spremenjeni odsekovi predlog s 5%.

Vitez Savinschegg predlaga, naj se deželnemu odboru nalaga, vse priprave storiti za deželno razstavo v Ljubljani, s katero je združiti tudi živinska razstava, ter v prihodnji sesiji dotične nasvete staviti.

Dr. Deu v imenu gospodarskega odseka poroča o načrtu postave zastran požarnega čuvarstva in gasilnih družeb. Postava se po različnih dodatkih sprejme.

Baron Taufferer v imenu gospodarskega odseka nasvetuje postavo, po kateri naj bi bili ljudski učitelji, ki prestopijo iz druge kronovine na Kranjsko, oproščeni od novega vplačanja doneskov v pokojninski zaklad za tisti del svoje plače, za katerega so v drugi kronovini vplačali dotični donesek, toda pod tem pogojem, da v drugi kronovini velja enaka pravica za učitelje, ki iz Kranjske tja prestopijo. Postava se sprejme.

Dr. Schaffer poroča v imenu finančnega odseka o bolnišnični podružnici na Poljanah, o popravilu stare blaznice in o razširjenju deželnih dobrodelnih naprav ter o stavbi blaznice na Studencu. Gledé podružnice na Poljanah je poslanec dr. Bleiweis v deželnem zboru leta 1878. temeljito dokazal, da je bolnišnica ta podružnica silno potrebna ter se protivil nasvetu za prodaj te podružnične hiše; a nemškutarska stranka je tedaj po predlogu dotičnega odseka, za katerega se je v prvi vrsti poročevalec baron Apfaltrern potegoval, sklenila, da se hiša mora prodati. Kako nepremišljen je bil ta sklep, se je ta stranka zdaj sama prepričala, kajti poročevalec dr. Schaffer predlaga, naj se podružnica na Poljanah ne odpravi, in hiša ne prodá, kar je tudi obveljalo. — Dalje je deželni zbor za popravo stare blaznice dovolil 7000 gld. kredita, in potem nekatere naprave za blaznico na Studencu ukrenil. Gledé zgradbe posebne mrtvašnice na Studencu pa se je finančni odsek pridružil mnenju deželnega odbora, da se mrličji iz Studenca lahko deno v mrtvašnico na pokopališči pri Devici Mariji v Polji, da toraj posebne mrtvašnice v Studencu ni potreba. — Poslanec dr. Bleiweis dokazuje potrebo posebne mrtvašnice pri tako velikem zavodu in povdarja,

da je zdravnika dolžnost po instrukciji, da vsacega umrlega blaznega sekira; prvotnemu referentu v deželnem zboru (dr. Schrey) in odsekovemu poročevalcu (dr. Schaffer) pa govornik očita površnost zastran tega, da kažeta in se ozirata na mrtvašnico v Polji, katere tam nikoli bilo ni in je tudi zdaj ni; konečno predlaga, naj se mrtvašnica na Studencu takoj zida in v ta namen dovoli potreben kredit. (Referenta dr. Schrey in dr. Schaffer vsa poparjena stikata glavi, kako si iz te zadrege pomagati.) — Poslanec dr. Vošnjak živo priporoča dr. Bleiweisov predlog ter povdarja veliko važnost, da se zlasti umrli blazni sekirajo. — Vladni zastopnik in c. kr. zdravstveni svetovalec dr. vitez Stöckl isto tako pritrjuje dr. Bleiweisu in dodaja še, da se zaradi zgradbe mrtvašnice na pokopališči pri Devici Mariji v Polji obravnavalo in pisarilo bode morda še leta in leta. Po kratkem prestanku seje potem dr. Schaffer v imenu finančnega odseka predlaga, naj se mrtvašnica na Studencu po nasvetu dr. Bleiweisa vendar le takoj zida ter v ta namen za zdaj dovoli 1500 gold., zgradba pa tako uravná, da bode mogoče, mrtvašnico pozneje razširiti. Potem, ko še dr. Bleiweis izreče, da se s tem strinja, odsekov predlog obvelja.

Vitez Vesteneck poroča v imenu gospodarskega odseka o dr. Bleiweisovem načrtu postave gledé omejenja ženitovanjskih zglasnic ter predlaga, naj se o tem načrtu preide na dnevni red. — Posl. Klun pravi, da vsi sklepi letošnjega zborovanja nalagajo občinam le bremena, odina ta postava, ki bi kmečkim občinam stanje nekoliko olajšala, ta naj se vrže pod kop. Odsekovo poročilo pravi, da ta postava nasprotuje duhu ustave, a to ni res, ustava nima s tem nič opraviti, če se beračem omeji ženitovanje. Marsikateri, ki po ženitvi zabrede v dolgove in bedo, bi bil hvaležen, ko bi se mu bilo zabranilo, se ženiti. Ako se reče, da bodo župani samovoljno postopali, pač to ni mogoče, ker je pritožba do deželnega odbora prosta. Kar se tiče širjenja nemorale, je iz matrik razvideti, da so se nezakonski otroci pomnožili, od kar je vsakemu ženitovanje svobodno. Vse občine na Kranjskem bodo z veseljem sprejele tako postavo. — Poslanec Lukman zagovarja odsekov predlog in pravi, da je le pomanjkanje dela vzrok revščini in bedi, ker so mašine delo uničile tisočim rokam. — Poslanec Pakiž pravi, da je živo pozdravljal Bleiweisov predlog, da se je vendar enkrat postopačem in beračem ženitovanje zabranilo, žalibog, veselje ni trajalo dolgo, ker čuje, da so gospodje one stranke zoper to. Žal mi je bilo slišati, da se noče dati županom in občinskim zastopom te pravice. Deželni zbor in odbor tedaj v svoji večini varuje postopače in berače in take golazni človeške družbe; postopačem verjame več, ko poštenim županom in odbornikom. Noče se ustreči željam vse dežele, pač zato, da se ne omeji v ustavi zagotovljena osobna svoboda postopačev in beračev, namreč da se množi tat in berač. (Živa pohvala na desni in med poslušalci.) — Dr. Bleiweis pravi, da se od one strani kliče duh ustave; al šireča se revščina po kmetih nima nikakoršne zveze z ustavo. Ako se gospodje tako zavzimajo za duh ustave, naj se tudi ne protivijo izpeljavi člena 19. ustave. Po tej postavi se ne bi, to se ve da, uboštvo na en mah odstranilo, gotovo pa zdatno zmanjšalo. Ne samo pomanjkanje dela je krivo občne bede in reve. Samo jeden človek dosti zasluži za-se, ako pride rodovina, ne more shajati in prične se za-nj revščina. Ko se je l. 1864. na vprašanje vlade obravnavalo to vprašanje v deželnem zboru, takrat je jeden glasovitih liberalcev g. Mullej z vso odločnostjo za omejenje svobode ženitovanja govoril. Govornik pravi, da je ta postava na korist ženinom samim, kateri hočejo nepremišljeno zakon skleniti; dalje da je na korist občinam,

ki bodo popolnem propale, če ne bode uže enkrat konec tega liberalizma, ki jim je davke množil. Vesteneck je rekel, ko se je razgovarjalo o oskrbovanji onemoglih, da imajo občine samo mnogo dolžnosti, pa nič pravic, zakaj se njim tedaj zdaj pravice zabranjujejo? Pa tudi z ozirom na moraliteto je ta postava jako potrebna. Saj se bere skoro vsak dan v časnikih, da oče, ki nima od česa živeti, pomori najprej svojo rodbino in potem samega sebe. Ako bi bilo res proti temeljnim državnim zakonom, kar njegov postavni načrt zahteva, zakaj se pri vojaki h sme ženiti samo nekoliko oficirjev, zakaj se brani ženiti učiteljicam, nižjim uradnikom in duhovnikom? Gotovo je, da cela kranjska dežela želi in hrepeni po tej postavi. (Dobro!) — Poslanec dr. Schrey strastno napada župane in fajmoštre ter reče, ako bi se postava odobrila, potem bi o ženitvi ne odločevali župani, ampak fajmoštri, in kaj se pravi, se zameriti tem, to ve vsak in tudi kako lahko se to zgodi. Godile bi se največe nepravilnosti. Ta postava bi deželi ne koristila nič, temveč bila bi Kranjski v sramoto. — Poslanec dr. Zarnik v jako obširnem govoru priporoča Bleiweisov predlog. Sklicuje se na mnogo učenjakov in veljakov, kateri zagovarjajo omejevanje ženitne svobode, ki so v načelu pač za pravico, ženiti se, a ne za to, da bi se bitja na svet postavila na stroške drugih ljudi. Govornik navaja slučaj, ko je nedavno nekdo v Trstu umrl, ter zapustil šestero prav majhnih otrok v veliki revščini, katere bode mala občina na Kranjskem vzdrževati morala. On na dalje kritizira in šiba razne „liberalne“ naprave novejšega časa. Potem dr. Schrey-u, ki je trdil, da je treba postaviti zavreči, ker ni dosti jasna, odgovarja, da je to prazna trditev; naj jo gospodje v specijalni debati amendirajo tam, ker je pomanjkljiva, da pride potem kot mojstersko delo na dan. — Poročevalec Vesteneck zabavlja županom, češ, kakošne za osobno svobodo nevarne stvari bi se godile, ko bi župani dobili to pravico. Če bi bili „razumni župani“, potem bi se dalo o tem govoriti, a današnjim županom se po Vesteneckovem mnenju ne sme ta pravica na noben način dovoliti. — Konečno, se vé, je nemškutarska večina predlog dr. Bleiweisa zavrgla.

Potem je deželni zbor potrdil računске sklepe zaklada prisilne delalnice, blaznično-stavbnega in deželnega zaklada za leto 1878. in 1879.

Praznik sv. Cirila in Metodija na Dunaji.

Pismo G. Galagana J. S. Aksakovu.

(Dalje.)

Ko smo šli iz cerkve, so se slišali le pogovori o vtisku, ki ga je naredila služba Božja. Mnogo so hvallili naše cerkveno petje, pa še bolj so bili navdušeni vtiskom novega, neznanega javljenja. Mnogi so govorili, da to je dogodek največe važnosti, dogodek zgodovinsk. Mladenči so se zaupljivo radovali, gledali so na vse to z veselim navdušenjem, pripisovali so vsemu temu pomen velike zmage slavjanske sile. Vendar bili so tudi taki, ki so imeli druge misli o tem, kar se je ravnokar godilo....

Naj bo, kakor hoče! Naj je privoljenje slavjanske službe Božje, po povodu praznika 27. junija, le odjenljiva uгода slavjanski sili, katero narediti se je zdelo katoliški Avstriji potrebno, ali pa limanica in zvitá kombinacija protivnikov slavjanstva, vendar ni mogoče reči, da ta dan nima zgodovinskega pomena.

S cerkveno slovesnostjo se je praznik začel. Zvečer pa so se zbrali Slavjani v dvorani vrtnarske družbe na „Ringstrasse“, v enem najlepših delov mesta. Program tega večera je objemal govore in pesmi v raznih

slavjanskih jezikih. Kakor govore, tako tudi pesmi so prej pokazali vladnemu komisarju, rodóm Čehu, ki je bil povabljen k veselici. Komite praznika je bil sestavljen iz slavjanskih študentov vseh slavjanskih narodnosti, razen Poljakov. Goste so vabili po želji občestva študentov. Uže zjutraj v cerkvi so mi pravili, da je prišlo nekaj Poljakov, in da to se je zgodilo zdaj prvič, kajti do tega dne so se Poljaki oddaljavali in se niso nikoli udeleževali slavjanskih zborov in praznikov. Zato so to kopico Poljakov zvečer povabili kot goste, dasiravno so oni tudi študenti.

Ker sem izvedel, da na veselici bodo tudi gospé, sem se odpravil tje s soprogo svojo ob 9. uri zvečer. Vrtnarsko občestvo ima prostorno, visoko, prekrasno dvorano, ki je bila polna miz in mizic s stoli okrog njih. Kakor hitro so bili posedeni sedeži, brž so se tudi mize napolnile z vrči mirnega piva. Na koncu dvorane, na vzvišenem mestu je stal pjupter za govornike, pred njim pa je bila dolga miza, okoli katere je sedel kor pevcev. Ta miza je bila tudi napolnena z vrči piva. Prav naravno je, da deležniki praznika so se razvrstili po narodnosti. Čehi, Srbi, Hrvati in Dalmatinci so zajeli ves srednji prostor sobane. Na desno okoli dovolj dolge mize so sedeli Bolgari, na levo okoli male mize je sedelo nekoliko Rusov iz Galicije in iz Bukovine. Bila je tudi miza, za katero je sedel tajnik praznika; pred njim je ležala velika kopa telegramov, poslanih iz raznih krajev slavjanskega sveta.

Nas šest so povabili za mizo, ne daleč od pevcev, za katero ste sedeli dve Hrvatici, mile dame, dalje en mlad Galičan, en Bukovinec, namreč predsednik dovoljenega na Dunaji občestva ruskih Bukovincev, človek vidoma jako razvit (žal mi je, da si nisem zapisal njegovega imena) in nazadnje čisti Rus, na Dunaji živeči dopisnik „Berega“. Bukovinec Kupčanko in nekateri Čehi in Dalmatinci so večkrat dohajali k nam kaj povedat ali vprašat.

Obšči vid mnogobrojnega zbora mladine je bil strogo priličen, celó v obleki in pričeski mladenčev ni bilo videti nič ekscentričnega. Ta podrobnost ima svoj pomen gledé obšče karakteristike praznika.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Sanje ustavovercev.

Da stranka, ki se sama sebe imenuje „ustavoverško“, na vse kriplje dela na propad ministerstva Taaffeovega, to pač nikomur ni skrivnost. Manj znane pa so nakane njih kolovodij Herbsta in Sturmá, če bi se tej stranki posrečilo, še kedaj splezati na krmilo vladno. Celó v Mödlingu, ko so ustavaški romarji nedavno skupaj bili, niso si upali razkriti svojih namér, čeravno sta Kronawetter in Steudel odločno zahtevala, naj se pové, kako bode treba dalje postopati. Samo gole fraze brez konca in kraja „o edinosti Nemcev“, če ta stranka zopet pride na krmilo, bile so odgovor na Kronawetterjeva zeló osoljena vprašanja.

Dunajski časnik konservativne stranke „Politische Fragm.“ odkriva v 33. listu skrivnosti ustavakov, kakor pravi, iz popolno zanesljivega vira. Naj „Novice“ tudi svojim bralcem povejo, kaj kuje koterija, ki je popolno na kant prišla, pa vendar se za trdno nadeja, da prav kmalu zopet v svoje roke dobí vlado. Poročevalec „Pol. Fragm.“ sledeče razodeva:

„Prihodnjega ministerstva ne bodo ustavoverci sestavljali več samó iz ene ustavaške stranke, da se zopet ne razruši sloga med njimi, kar se je zgodilo pod mi-